

การพัฒนานวัตกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ

โดยใช้กระบวนการ PDCA ร่วมกับ PLC Model เพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนครชัยบุรินทร์
สู่การพัฒนาพลเมืองดีในศตวรรษที่ 21

The Development of an Internal School Supervision Innovation in Chaiyaphum Province Using
the PDCA Process Integrated with the PLC Model to Drive the Nakhonchaiburin
Local History Curriculum Toward the Development
of Good Citizenship in the 21st Century

สายรุ้ง ทวีโชค

Sairung Taweetchok

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ

Chaiyaphum Provincial Education Office

Corresponding Author, E-mail: Staweetchok1234@gmail.com

Received 05/07/2026 | Revised 16/08/2026 | Accepted 16/08/2026

บทความวิจัย (Research Article)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและประเมินคุณภาพนวัตกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยประยุกต์ใช้กระบวนการ PDCA ร่วมกับ PLC Model เพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนครชัยบุรินทร์ในจังหวัดชัยภูมิ 2) ศึกษาผลของการขับเคลื่อนหลักสูตรที่มีต่อคุณลักษณะพลเมืองดี 4 ด้าน และ 3) ประเมินตัวบ่งชี้การเป็นพลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 การวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา 4 ระยะ กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยสถานศึกษา 8 แห่ง ผู้บริหาร 20 คน ครู 60 คนศึกษานิเทศก์ 5 คน และนักเรียน 600 คน เครื่องมือผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.80-1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินคุณลักษณะพลเมืองดีและแบบประเมินตัวบ่งชี้พลเมืองดีเท่ากับ 0.91 และ 0.89 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที แบบกลุ่มสัมพันธ์ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) นวัตกรรมประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ มีผลการประเมินในภาพรวมเฉลี่ย 4.66 (S.D. = 0.33) อยู่ในระดับมากที่สุด 2) คุณลักษณะพลเมืองดีทั้ง 4 ด้านหลังการขับเคลื่อนหลักสูตรสูงกว่าก่อนการขับเคลื่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ตัวบ่งชี้การเป็นพลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 10 องค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยรวม 4.36 อยู่ในระดับดีมาก แสดงให้เห็นว่าการบูรณาการ PDCA กับ PLC สามารถยกระดับคุณภาพการนิเทศภายในและพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: นวัตกรรมการนิเทศภายในแบบ PDCA-PLC; หลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
นครชัยบุรินทร์; พลเมืองดีในศตวรรษที่ 21

Abstract

This research aimed to: (1) develop and evaluate the quality and feasibility of an internal school supervision innovation integrating the PDCA process with the PLC Model to drive the Nakhonchaiburin local history curriculum in Chaiyaphum Province; (2) examine its effects on four dimensions of students' good-citizenship characteristics; and (3) evaluate indicators of good citizenship in the 21st century. The study employed a four-phase research and development design. The target group comprised eight schools, 20 administrators, 60 teachers, five educational supervisors, and 600 students. The instruments were evaluated by nine experts, yielding item-objective congruence indices of 0.80-1.00 and Cronbach's alpha coefficients of 0.91 for the 20-item good-citizenship characteristics scale and 0.89 for the 50-item 21st-century good-citizenship indicators scale. Data were analyzed using means, standard deviations, paired-samples t-tests, and content analysis. The findings showed that: (1) the innovation consisted of five components and received an overall evaluation at the highest level ($M = 4.66$, $SD = 0.33$); (2) all four dimensions of good-citizenship characteristics were significantly higher after implementation than before implementation at the .05 level; and (3) the ten indicators of good citizenship in the 21st century achieved an overall mean of 4.36, representing a very good level. The findings demonstrate that integrating PDCA with PLC can concretely enhance internal supervision quality and cultivate good-citizenship characteristics in the 21st century.

Keywords: PDCA-PLC Supervision Innovation; Nakhonchaiburin Local History Curriculum; Good Citizenship in the 21st Century

บทนำ

การพัฒนาผู้เรียนให้เป็น “พลเมืองดี” ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาเป็นเป้าหมายสำคัญของการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกที่มุ่งพัฒนาความรู้ ทักษะ ค่านิยม และความรับผิดชอบต่อสังคม (UNESCO, 2015, 2017) ตลอดจนแนวคิดของ (Banks, 2008) ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างอัตลักษณ์ในระดับท้องถิ่นก่อนเชื่อมโยงไปสู่ความเป็นพลเมืองในระดับชาติและระดับโลก ทักษะสำคัญที่ต้องพัฒนาควบคู่กับคุณลักษณะพลเมืองดี ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การร่วมมือ ความเป็นพลเมือง และความฉลาดรู้ดิจิทัล (UNESCO, 2017)

การพัฒนาผู้เรียนให้เป็น “พลเมืองดี” ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาเป็นเป้าหมายสำคัญของการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกที่มุ่งพัฒนาความรู้ ทักษะ ค่านิยม และความรับผิดชอบต่อสังคม (UNESCO, 2015, 2017) ตลอดจนแนวคิดของ Banks (2008) ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างอัตลักษณ์ในระดับท้องถิ่นก่อนเชื่อมโยงไปสู่ความเป็นพลเมืองในระดับชาติและระดับโลก ทักษะสำคัญที่ต้องพัฒนาควบคู่กับคุณลักษณะ

พลเมืองดี ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การร่วมมือ ความเป็นพลเมือง และความฉลาดรู้ดิจิทัล (UNESCO, 2017)

จังหวัดชัยภูมิมีหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่น “นครชัยบุรินทร์” ซึ่งเชื่อมโยงอัตลักษณ์ของชุมชนกับการพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมือง แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับการใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง (ศศิพัชร จำปา, 2558; ประภัสสร ชูศรี, 2564) อย่างไรก็ตาม รายงานการดำเนินงานในจังหวัดสะท้อนว่าการขับเคลื่อนหลักสูตรยังขาดความต่อเนื่องเชิงระบบ และการนิเทศภายในส่วนใหญ่ยังเป็นการตรวจเยี่ยมเป็นครั้งคราว (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ, 2566) สภาพดังกล่าวทำให้การนำนโยบายและหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนยังไม่เชื่อมโยงกับกระบวนการพัฒนาครูและการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยจึงพัฒนานวัตกรรมการนิเทศภายในที่บูรณาการวงจร PDCA ของ (Deming, 1986) กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ PLC (DuFour et al., 2008; Hord, 1997) โดยใช้ PDCA เป็นวงจรดำเนินงาน ใช้ PLC เป็นกลไกการเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาวิชาชีพครู และใช้การนิเทศเป็นกระบวนการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องตามแนวคิดของ (Glickman et al., 2018) เนื่องจากยังไม่พบงานวิจัยที่ผสมผสานสองแนวคิดนี้อย่างเป็นระบบเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนครชัยบุรินทร์ การวิจัยนี้จึงมุ่งสร้างนวัตกรรมต้นแบบ ศึกษาผลต่อผู้เรียน และสังเคราะห์แนวทางที่สามารถขยายผลสู่หลักสูตรหรือพื้นที่อื่นได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและประเมินคุณภาพของนวัตกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ (PDCA ร่วมกับ PLC Model)
2. เพื่อศึกษาผลการขับเคลื่อนหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนครชัยบุรินทร์ที่มีต่อคุณลักษณะพลเมืองดี 4 ด้าน
3. เพื่อประเมินตัวบ่งชี้การเป็นพลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน

สมมติฐานการวิจัย

1. นวัตกรรมการนิเทศภายในที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากขึ้นไป
2. คุณลักษณะพลเมืองดี 4 ด้านของนักเรียนหลังการขับเคลื่อนหลักสูตรสูงกว่าก่อนอย่างน้อยนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ตัวบ่งชี้การเป็นพลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนอยู่ในระดับดีถึงดีมาก

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งได้เป็น 3 ประเด็นสำคัญ ประเด็นแรกการพัฒนาความเป็นพลเมืองตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) มีทิศทางสอดคล้องกับแนวคิด Global Citizenship Education (UNESCO, 2015, 2017) และแนวคิดของ (Banks, 2008) ซึ่งเน้นการเรียนรู้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเป็นฐานก่อนขยายสู่ความรับผิดชอบในระดับชาติและระดับโลก แนวทางนี้สัมพันธ์กับข้อเสนอของ (Westheimer และ Kahne 2004), Print (2007), ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2557) และวิจารณ์ พานิช (2555)

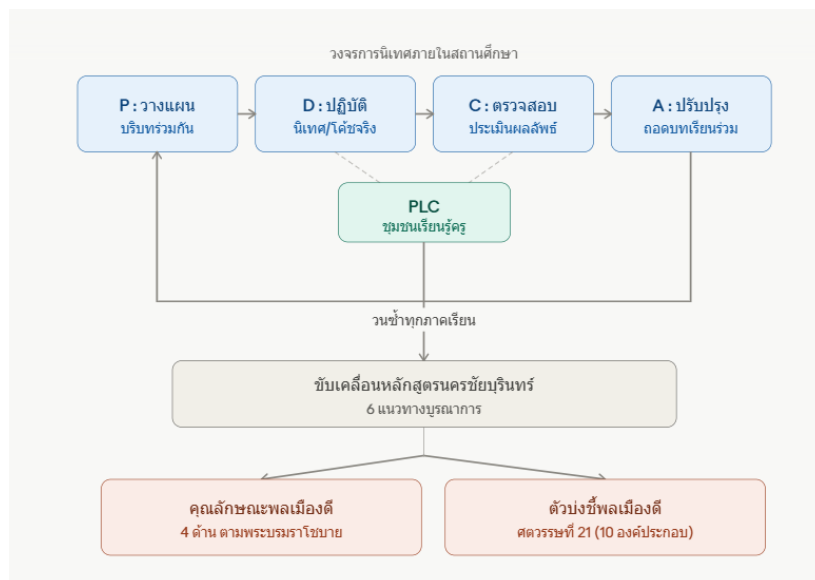
ที่เห็นว่าการศึกษาความเป็นพลเมืองต้องพัฒนาทั้งความรู้ คุณลักษณะ ทักษะการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมในสังคม

ประเด็นที่สอง วงจร PDCA ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง เป็นกรอบบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง (Deming, 1986) แนวคิดการนิเทศภายในเน้นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ผ่านความร่วมมือ การติดตาม และการสะท้อนผลอย่างเป็นระบบ (กรองทอง จิระเดชกุล, 2550; จุไรรัตน์ สุดรุ่ง, 2559; ชารี มณีศรี, 2542; Glatthorn, 1990; Glickman et al., 2018; Sergiovanni & Starratt, 2007) ประเด็นที่สาม PLC เป็นกลไกให้ครูเรียนรู้ร่วมกันจากการปฏิบัติจริง แลกเปลี่ยนข้อมูล และรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของผู้เรียนร่วมกัน (DuFour & Eaker, 1998; DuFour et al., 2008; Hord, 1997; ปาริชาติ แข็งแก้ว และคณะ, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับหลักการพัฒนาวิชาชีพครูที่มีประสิทธิผลของ (Desimone, 2009) และการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา (Owens & Valesky, 2015)

จากการสังเคราะห์พบช่องว่างว่า การขับเคลื่อนหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนครชัยบุรินทร์ยังขาดระบบที่เชื่อมวงจรคุณภาพเข้ากับการเรียนรู้ร่วมกันของครูอย่างเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยจึงบูรณาการ PDCA และ PLC ภายใต้กรอบ Input–Process–Output–Outcome โดยประยุกต์แนวทางการวิจัยและพัฒนาของ (Borg และ Gall, 1983) เพื่อสร้างระบบนิเทศที่ดำเนินงานต่อเนื่องและตรวจสอบผลที่เกิดกับผู้เรียนได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D) Input คือพระบรมราโชบาย หลักสูตรนครชัยบุรินทร์ และความต้องการนิเทศ Process คือนวัตกรรม PDCA-PLC Output คือคุณลักษณะพลเมืองดี 4 ด้าน และ Outcome คือตัวบ่งชี้พลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 10 องค์ประกอบ (UNESCO, 2017; Banks, 2008)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยประยุกต์แนวคิดของ (Borg และ Gall, 1983) ร่วมกับแนวทางการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาของ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558) ดำเนินการ 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพและความต้องการจำเป็น

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 106 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 30 คน ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 70 คน และศึกษานิเทศก์ 6 คน ซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมโครงการขยายผลหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนครชัยบุรินทร์ในจังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 85 คน โดยพิจารณาเทียบเคียงตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ (Krejcie และ Morgan, 1970) ร่วมกับความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 20 คนและศึกษานิเทศก์ 5 คน ซึ่งเลือกแบบเจาะจงเนื่องจากเป็นผู้มีบทบาทโดยตรงในการขับเคลื่อนนโยบายและการนิเทศ และครูจำนวน 60 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอนตามขนาดและสังกัดของสถานศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และความต้องการด้านการนิเทศภายในและการขับเคลื่อนหลักสูตรด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลที่ได้ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบนวัตกรรมในระยะที่ 2

ระยะที่ 2 การออกแบบและตรวจสอบคุณภาพนวัตกรรม

ผู้วิจัยนำผลจากระยะที่ 1 มาสังเคราะห์ร่วมกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อออกแบบนวัตกรรมการนิเทศภายในจำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเป้าหมายของนวัตกรรม 2) โครงสร้างวงจรการนิเทศตามกระบวนการ PDCA 3) บทบาทและกระบวนการของ PLC 4) ขั้นตอนการนิเทศติดตาม และ 5) ปัจจัยเกื้อหนุนความสำเร็จ จากนั้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คนตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของนวัตกรรมและเครื่องมือวิจัย พบว่าข้อรายการมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.89–1.00

ภายหลังปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับครูและนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง แต่มีบริบทใกล้เคียงและอยู่นอกพื้นที่เป้าหมาย จำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์ความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่าแบบประเมินคุณลักษณะพลเมืองดี 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 และแบบประเมินตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 จำนวน 50 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 ซึ่งอยู่ในระดับสูงและเหมาะสมสำหรับนำไปเก็บข้อมูลจริง

ระยะที่ 3 การทดลองใช้นวัตกรรม

ผู้วิจัยนำนวัตกรรมไปทดลองใช้ในสถานศึกษาต้นแบบจำนวน 8 แห่ง เป็นเวลา 1 ภาคเรียน ระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนพฤศจิกายน โดยใช้แบบแผนการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลัง (one-group pretest–posttest design) กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยครู 60 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอนเพื่อเลือกสถานศึกษาและการเลือกครูแบบเจาะจงตามความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม PLC อย่างต่อเนื่อง และนักเรียนในชั้นเรียนของครูกลุ่มเป้าหมายจำนวน 600 คน ซึ่งเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรครบทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100

การทดลองดำเนินการตามวงจร PDCA ประกอบด้วยการวางแผนและวิเคราะห์บริบท การจัดทำแผนการนิเทศรายบุคคล การนิเทศและโค้ชในชั้นเรียน การจัดกิจกรรม PLC การติดตามประเมินผล และการสะท้อนผลเพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน ข้อมูลเชิงปริมาณได้จากแบบประเมินคุณลักษณะพลเมืองดีก่อนและ

หลังการทดลองและแบบประเมินตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองดี ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพได้จากบันทึกการนิเทศ บันทึกการสะท้อนคิดของครู และบันทึกการประชุม PLC

ระยะที่ 4 การประเมินผล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่สัมพันธ์กัน (paired-samples t-test) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนคุณลักษณะพลเมืองดีของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ตามแนวทางของ (Cohen et al., 2018) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ตามแนวทางของ (Miles et al., 2014) ประกอบด้วย การลดทอนและจัดหมวดหมู่ข้อมูล การจัดแสดงข้อมูล และการสร้างข้อสรุป พร้อมตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อมูลจากแบบประเมิน บันทึกการนิเทศ และการสะท้อนผลของผู้เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยลดอิทธิพลของตัวแปรแทรกซ้อนโดยดำเนินการทดลองภายในภาคเรียนเดียวกัน กำหนดระยะเวลาดำเนินงานที่ชัดเจน ใช้เครื่องมือฉบับเดียวกันในการวัดก่อนและหลัง ชี้แจงเกณฑ์การประเมินให้ผู้เก็บข้อมูลเข้าใจตรงกัน และใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งประกอบการตรวจสอบ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการวิจัยใช้แบบแผนกลุ่มเดียวและไม่มีกลุ่มควบคุม การอธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลจึงควรดำเนินการด้วยความระมัดระวัง

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการพัฒนาและประเมินคุณภาพของนวัตกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา พบว่า นวัตกรรมการนิเทศภายในแบบ PDCA-PLC มี 5 องค์ประกอบ สอดคล้องกับ (Deming, 1986) และ (DuFour et al., 2008) ผลประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าความเหมาะสมเฉลี่ย 4.71 ระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้เฉลี่ย 4.56 ระดับมาก ดังตารางที่ 1 ยืนยันสมมติฐานข้อ 1 แตกต่างจากการนิเทศแบบเดิมที่เป็นการตรวจเยี่ยมครั้งคราว โดยผนวกวงจรคุณภาพเข้ากับ PLC อย่างเป็นระบบ

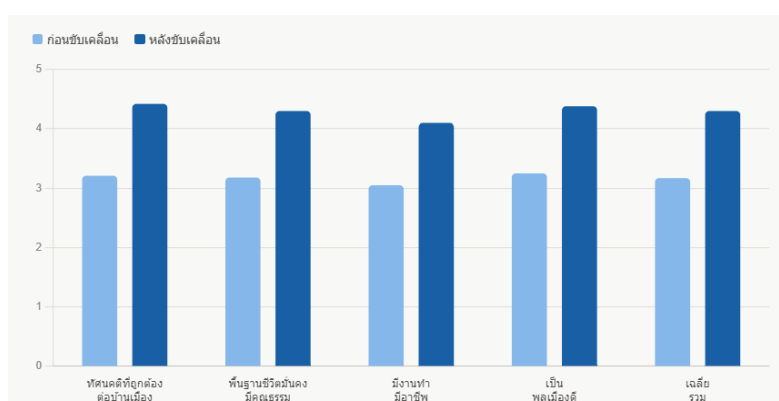
ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพและความเป็นไปได้ของนวัตกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ

องค์ประกอบของนวัตกรรม	M	S.D.	ระดับ
1. หลักการและเป้าหมาย	4.80	0.28	มากที่สุด
2. วงจรการนิเทศ (PDCA)	4.70	0.31	มากที่สุด
3. บทบาทของ PLC	4.65	0.35	มากที่สุด
4. ขั้นตอนการนิเทศติดตาม	4.68	0.30	มากที่สุด
5. ความเป็นไปได้ด้านทรัพยากร	4.45	0.42	มาก
เฉลี่ยรวม	4.66	0.33	มากที่สุด

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการขับเคลื่อนหลักสูตรต่อคุณลักษณะพลเมืองดี 4 ด้าน พบว่า หลังการขับเคลื่อนหลักสูตร นักเรียนมีคุณลักษณะพลเมืองดีทั้ง 4 ด้านสูงกว่าก่อนการขับเคลื่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ดังตารางที่ 2 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 โดยด้านทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมืองมีผลต่างของค่าเฉลี่ยสูงสุด

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคุณลักษณะพลเมืองดี 4 ด้านของนักเรียนก่อนและหลังการขับเคลื่อนหลักสูตรด้วยการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มสัมพันธ์

คุณลักษณะพลเมืองดี 4 ด้าน	ก่อนขับเคลื่อน	หลังขับเคลื่อน	t	p
1. ทศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	3.21	4.42	12.84	< .05
2. พื้นฐานชีวิตที่มั่นคงมีคุณธรรม	3.18	4.30	11.05	< .05
3. มีงานทำ-มีอาชีพ	3.05	4.10	9.92	< .05
4. เป็นพลเมืองดี	3.25	4.38	12.10	< .05
เฉลี่ยรวม	3.17	4.30	13.46	< .05

ภาพที่ 2 แสดงกราฟเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะพลเมืองดี 4 ด้าน ก่อนและหลังการขับเคลื่อนหลักสูตร

ขนาดอิทธิพล (Cohen's d) รายงานอยู่ระหว่าง 0.41–0.52 และมีค่าภาพรวม 0.55 สะท้อนผลในระดับปานกลาง ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับข้อมูลจากบันทึกการนิเทศและการสะท้อนผลในกิจกรรม PLC ที่แสดงว่านักเรียนมีความกระตือรือร้นและแสดงพฤติกรรมเชิงประจักษ์มากขึ้น

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการประเมินตัวบ่งชี้การเป็นพลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 พบว่าตัวบ่งชี้พลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 10 องค์ประกอบ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยรวม 4.36 ระดับดีมาก ดังตารางที่ 3 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินตัวบ่งชี้การเป็นพลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน 10 องค์ประกอบ

ตัวบ่งชี้พลเมืองดีในศตวรรษที่ 21	M	S.D.	ระดับ
1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	4.62	0.30	ดีมาก
2. ความซื่อสัตย์สุจริต	4.40	0.38	ดีมาก
3. มีวินัย	4.35	0.40	ดีมาก
4. ใฝ่เรียนรู้	4.30	0.41	ดีมาก
5. อยู่อย่างพอเพียง	4.25	0.40	ดีมาก
6. มุ่งมั่นในการทำงาน	4.28	0.39	ดีมาก

ตัวบ่งชี้พลเมืองดีในศตวรรษที่ 21	M	S.D.	ระดับ
7. รักความเป็นไทย	4.48	0.36	ดีมาก
8. มีจิตสาธารณะ	4.50	0.34	ดีมาก
9. เคารพสิทธิและความแตกต่าง	4.32	0.37	ดีมาก
10. คิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ	4.05	0.46	ดี
เฉลี่ยรวม	4.36	0.45	ดีมาก

องค์ประกอบสูงสุดคือความรักชาติและจิตสาธารณะ ต่ำสุดคือการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งนำไปปรับปรุงกิจกรรม PLC รอบถัดไป โดยสรุปนวัตกรรมมีคุณภาพและส่งผลเชิงบวกต่อคุณลักษณะ และตัวบ่งชี้พลเมืองดีอย่างเป็นรูปธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า นวัตกรรมการนิเทศภายในแบบ PDCA-PLC ได้รับการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากวงจร PDCA ช่วยให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่อง ขณะที่ PLC เปิดพื้นที่ให้ครูเรียนรู้และรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ร่วมกัน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ (Deming, 1986) และ (DuFour et al., 2008) รวมทั้งงานของ (วิจิตรภรณ์ เพ็ชรทอง และ ลักขณา สรวิวัฒน์, 2567) ซึ่งเสนอแนวทางการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม การวิจัยนี้ไม่มีกลุ่มเปรียบเทียบ จึงควรตีความผลด้วยความระมัดระวัง ศักยภาพของครูสามารถนำองค์ประกอบของนวัตกรรมไปออกแบบระบบนิเทศให้เหมาะกับบริบทของตน และควรศึกษาประสิทธิผลเมื่อใช้จริงในพื้นที่อื่นต่อไป

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า คุณลักษณะพลเมืองดีของนักเรียนหลังการขับเคลื่อนหลักสูตรสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีขนาดอิทธิพลระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าระบบนิเทศที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องช่วยเชื่อมโยงนโยบายและหลักสูตรสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองของ (UNESCO, 2017) และสนับสนุนข้อค้นพบของ (ประภัสสร ชูศรี, 2564) เกี่ยวกับความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น แม้ผลลัพธ์จะสะท้อนแนวโน้มเชิงบวก แต่แบบแผนการทดลองกลุ่มเดียวยังไม่อาจควบคุมปัจจัยแทรกซ้อนได้อย่างสมบูรณ์ การวิจัยในอนาคตจึงควรมีกกลุ่มเปรียบเทียบ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ตัวบ่งชี้การเป็นพลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับดีมาก โดยด้านความรักชาติและจิตสาธารณะมีคะแนนสูง ขณะที่การคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณมีคะแนนต่ำกว่าด้านอื่น ผลดังกล่าวอาจอธิบายได้ว่าหลักสูตรเชื่อมโยงผู้เรียนกับอัตลักษณ์ท้องถิ่นโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับ (Banks, 2008) ขณะเดียวกันข้อสังเกตของ (ไพฑูรย์ สีนลรัตน์, 2557) ซึ่งถึงความจำเป็นในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน จุดที่ยังต้องพัฒนานี้สามารถนำไปปรับปรุงในขั้น Act ของวงจร PDCA โดยควรออกแบบ PLC รอบต่อไปให้เน้นการตั้งคำถาม การพิจารณาหลักฐานหลายมุมมอง และการติดตามผลระยะยาว

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ “วงจรการนิเทศภายในสถานศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ แบบ PDCA-PLC เพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรท้องถิ่นสู่พลเมืองดีในศตวรรษที่ 21” ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 วงจรการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบ PDCA-PLC

เพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรท้องถิ่นสู่พลเมืองดีในศตวรรษที่ 21

ที่มา: ผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิด (PDCA ของ Deming, 1986)

และ PLC ของ (DuFour et al., 2008) และ (Hord, 1997)

จากภาพที่ 3 แสดงถึงวงจรที่มี 4 ขั้นตอนเนื่อง โดย PLC เป็นกลไกหลักในขั้น Do และ Check ได้แก่ Plan: วางแผนร่วมกับครู Do: จัดกิจกรรมผ่าน PLC พร้อมนิเทศ Check: ประเมินคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ และ Act: สรุปผลและปรับปรุงรอบถัดไป ประยุกต์ใช้กับหลักสูตรอื่นได้ งานวิจัยนี้พัฒนาและประเมินนวัตกรรมการนิเทศภายในแบบ PDCA-PLC เพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนครชัยบุรีนทร์ ศึกษาผลต่อคุณลักษณะพลเมืองดี และประเมินตัวบ่งชี้การเป็นพลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 นวัตกรรมมีผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.66$, $S.D. = 0.33$) นักเรียนมีคะแนนคุณลักษณะพลเมืองดีเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 3.17 เป็น 4.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัวบ่งชี้การเป็นพลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยรวม 4.36 อยู่ในระดับดีมาก ผลการวิจัยสะท้อนศักยภาพของการเชื่อมโยงวงจรคุณภาพกับการเรียนรู้ร่วมกันของครู อย่างไรก็ตาม การประยุกต์ใช้ในบริบทอื่นควรพิจารณาความพร้อมของศึกษานิเทศก์ ความต่อเนื่องด้านเวลาและงบประมาณ และความชัดเจนของอัตลักษณ์ท้องถิ่น

สรุป

สรุปในภาพรวมของบทความ งานวิจัยนี้พัฒนาและประเมินนวัตกรรมการนิเทศภายในแบบ PDCA-PLC เพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนครชัยบุรีนทร์ ศึกษาผลต่อคุณลักษณะพลเมืองดี และประเมินตัวบ่งชี้การเป็นพลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 นวัตกรรมมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ($M = 4.71$) และมีความเป็นไปได้ระดับมาก ($M = 4.56$) นักเรียนมีคะแนนคุณลักษณะพลเมืองดีเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 3.17 เป็น 4.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัวบ่งชี้การเป็นพลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยรวม 4.36 อยู่ในระดับดีมาก ผลการวิจัยยืนยันศักยภาพของการเชื่อมโยงวงจรคุณภาพกับการเรียนรู้ร่วมกันของครู อย่างไรก็ตาม การประยุกต์ใช้ในบริบทอื่นควรพิจารณาความพร้อมของศึกษานิเทศก์ ความต่อเนื่องด้านเวลาและงบประมาณ และความชัดเจนของอัตลักษณ์ท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่านวัตกรรมมีคุณภาพระดับสูง สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ ควรบูรณาการนวัตกรรมเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเทศประจำปี จัดทำคู่มือมาตรฐาน และจัดอบรมผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าการขับเคลื่อนหลักสูตรด้วยนวัตกรรมทำให้ คุณลักษณะพลเมืองดีขึ้น สถานศึกษาในจังหวัดชัยภูมิควรกำหนดเรื่องนี้เป็นวาระสำคัญและสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าตัวบ่งชี้พลเมืองอยู่ในระดับดีมาก แต่การคิดวิเคราะห์ยังต่ำกว่า ด้านอื่น ศึกษาในเทศก์และครูควรออกแบบกิจกรรม PLC ที่เน้นการตั้งคำถามและการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ จากหลักฐานหลายมุมมอง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้วงจรการนิเทศภายในแบบ PDCA-PLC ซึ่งประยุกต์ใช้กับบริบทอื่นได้ การวิจัยต่อไป ควรศึกษาผลในบริบทจังหวัดอื่น ผลระยะยาว และขยายผลไปยังกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

เอกสารอ้างอิง

- กรรทอง จิรเดชากุล. (2550). คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). พระบรมราชโองการด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10
สู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จุไรรัตน์ สุตรุ่ง. (2559). การนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- ชาลี มณีศรี. (2542). การนิเทศการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ศิลปบรรณาการ.
- ปาริชาติ แข็งแก้ว, สาธิต ทรัพย์รวงทอง, และฐิตินันท์ ดั่งสุวรรณ. (2563). แนวทางการบริหารสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3.
วารสารการบริหารนิเทศบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 6(5), 335-345.
- ประภัสสร ชูศรี. (2564). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง: กรณีศึกษาภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 44(2), 55-72.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2557). ความเป็นพลเมืองไทยในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ:
มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิจิตราภรณ์ เพ็ชรทอง และลักขณา สริวัฒน์. (2567). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 13(1), 556-570.

- ศศิพัชร จำปา. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ (คุณภีนิพนธ์ปรัชญาคุณภีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Banks, J. A. (2008). Diversity, group identity, and citizenship education in a global age. *Educational Researcher*, 37(3), 129–139. doi:10.3102/0013189X08317501
- Banks, J. A. (2008). Diversity, group identity, and citizenship education in a global age. *Educational Researcher*, 37(3), 129-139.
- Borg, W. R., & Gall, M. D. (1983). *Educational research: An introduction* (4th ed.). New York: Longman.
- Campbell, D. T., & Stanley, J. C. (1963). *Experimental and quasi-experimental designs for research*. Chicago: Rand McNally.
- Desimone, L. M. (2009). Improving impact studies of teachers' professional development: Toward better conceptualizations and measures. *Educational Researcher*, 38(3), 181–199. doi:10.3102/0013189X08331140
- Deming, W. E. (1986). *Out of the crisis*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Desimone, L. M. (2009). Improving impact studies of teachers' professional development: Toward better conceptualizations and measures. *Educational Researcher*, 38(3), 181-199.
- DuFour, R., & Eaker, R. (1998). *Professional learning communities at work: Best practices for enhancing student achievement*. Bloomington, IN: National Educational Service.
- DuFour, R., Eaker, R., & DuFour, R. (2008). *Revisiting professional learning communities at work: New insights for improving schools*. Bloomington, IN: Solution Tree Press.
- Glatthorn, A. A. (1990). *Supervisory leadership: Introduction to instructional supervision*. Glenview, IL: Scott, Foresman.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610. doi:10.1177/001316447003000308
- Hord, S. M. (1997). *Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and improvement*. Austin, TX: Southwest Educational Development Laboratory.

- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Miles, M. B., Huberman, A. M., & Saldaña, J. (2014). *Qualitative data analysis: A methods sourcebook* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Owens, R. G., & Valesky, T. C. (2015). *Organizational behavior in education: Leadership and school reform* (11th ed.). Boston: Pearson.
- Print, M. (2007). Citizenship education and youth participation in democracy. *British Journal of Educational Studies*, 55(3), 325-345.
- Sergiovanni, T. J., & Starratt, R. J. (2007). *Supervision: A redefinition* (8th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Westheimer, J., & Kahne, J. (2004). What kind of citizen? The politics of educating for democracy. *American Educational Research Journal*, 41(2), 237-269.
doi:10.3102/00028312041002237
- UNESCO. (2017). *Global citizenship education: Topics and learning objectives*. Paris: UNESCO Publishing.
- Westheimer, J., & Kahne, J. (2004). What kind of citizen? The politics of educating for democracy. *American Educational Research Journal*, 41(2), 237-269.